THE IMAGE OF JAPAN DURING THE MEIJI ERA IN THE NEWSPAPER ALBINA REVISTĂ ENCICLOPEDICĂ POPULARĂ-1900

Luiza Catrinel Marinescu

Assoc. Prof., PhD, Romanian Language Institute, University „St. Kliment Ohridsky", Sofia

Abstract: The image of Japan presented to the Romanian public at the beginning of the twentieth century was the concern of several leading intellectuals. Beyond the exotic image of the Land of the Rising Sun, almost impossible to know directly due to the immense distances and lack of fast means of transport in the age to come, economic, political, strategic or cultural details have been collected or taken over by Romanian intellectuals from the literature of those who have directly known these lands.
The purpose of this study is to underline the way in which Japan was first understood by one of the most brilliant minds in Romania and the public: G. POP TAŞCĂ, the Rector of the Academy of High Commercial and Industrial Studies between 1929-1931, the actual Academy for Economic Studies from Bucharest.
The paper follows from a methodological point of view the complexity of the economic and political analysis of the Romanian thinker, renowned for researching and promoting capitalism and cooperative system in Romania through documentation from the specialized bibliography referring to Japan. Using classical research, analysis and synthesis tools, this paper aims to radiography the author's conception of Japan in the Meiji period.

Keywords: Gheorghe Tașcă, G. Pop Tașcă, Basil George Assan, Anatolie Tihai(u), Japan, Meiji era, Albina magazine, encyclopedic magazine

Imaginea Japoniei prezentată publicului românesc de la începutul celui de la XX-lea veac a constituit preocuparea mai multor intelectuali de frunte. Dincolo de imaginea exotică a Țării de la Soare Răsare, aproape cu neputință de cunoscut în mod direct din cauza distanțelor imense și a lipsei mijloacelor de transport rapide din veacul care va urma, detaliile economice, politice, strategice sau culturale au fost culese sau preluate de intelectualii români din literatura celor care au cunoscut în mod direct aceste meleaguri.

Într-o revistă periodică a Bisericii Orthodoxe Române din 1888 se scrie despre răspândirea creștinismului în Japonia începând din 1860. Cu această ocazie, printre preoții implicați în misiunea se află și un preot român-basarabean, Anatolie Tihaiu (paroh și misionar al centrului misionar Hakodate între 1872-1879, profesor la Seminarul teologic ortodox sin Japonia Surugadai Kanda Tokyo, fondator al bisericii din Osaka în 1878, conducător al misiunii ortodoxr ruse din Japonia între 1879-1880, profesor și director al Școlii de Catiheți din Osaka între 1882-1889) care a învățat japoneza și care își ține deja predicile în limba niponă. El este și autorul unui jurna: *Primul jurnal misionar al cuviosului Anatolie Tihai, un apostol român pe ogorul ortodoxiei japoneze* (*ルーマニアの使徒アナトリエ・ティハイの使徒日記第一宣教師 日本の正教会の分野で*), Ed. Episcopiei de Bălți, Chișinău, 2018. 112 p).

Inginerul și economistul român Bazil George Assan (1 VIII 1860- 16 VI 1918) întreprinde o călătorie în Japonia în 1893, purtând discuţii despre posibilitatea legăturilor maritime şi ale unor schimburi comerciale. La 6 martie 1899, la Societatea Geografică Regală Română, înființată în 1875 (cea mai veche societate de geografie), Bazil George Assan a făcut o a doua amplă conferință despre „*Călătoria împrejurul pământului*". Expediţia a durat cinci

luni, din decembrie 1897 până în prima jumătate a anului 1898. Bazil George Assan, pasionatul de automobile, de călătorii cu balonul spre Antarctica și proprietarul casei Assan (Casa oamenilor de știință în 2023) devine astfel primul român ce face înconjurul lumii. Traseul său, de la vest la est, începuse din Constanţa şi a trecut prin Instanbul, Cairo, Ceylon, China, Japonia, Oceanul Pacific, SUA şi apoi se întoarce în România.

Enciclopedia Română volumul 2, a lui Corneliu Diaconovich din 1900, dedică două coloane Japoniei, cu date geografice, economice și culturale.

Unul dintre acești intelectuali care avea să scrie despre acest subiect e G Pop Tașcă, viitorul rector al Academiei de Studii Comerciale. Articolul său se numește *Japonia* și a fost publicat în *Albina*: *Revistă enciclopedică populară*, 03, nr. 45-46, 6-13 august 1900, p. 1207-1211 (Digitool Viewer (bibmet.ro) consultat la data de 1 09 2023).

MIHAI A. ANTONESCU
Avocat
Asistent la Academia Comercială

REGIMUL AGRAR ROMÂN
ȘI CHESTIUNEA
OPTANȚILOR UNGURI

CU O PREFAȚĂ
A DOMNULUI
PROF. UNIV. G. TAȘCĂ

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA «ROMANIA NOUĂ» THEODOR I. VOINEA
1928

Destinul lui G. Pop Tașcă, cum semna la 1900, sau Gheorghe Tașcă, cum va fi cunoscut mai târziu, a început la 30 ianuarie 1875 în localitatea Bălăbănești din județul Tutova (actualmente Galați) într-o familie modestă, cu mai mulți copii, care au fost îndrumați fiecare către studiu. Victimă a regimului comunist din România, destinul lui Gheorghe Tașcă se va încheia la Sighetul Marmației la 25 martie 1951, la vârsta de 76 de ani, fiind arestat fără a fi judecat împreună cu lotul demnitarilor. Absolvent al Facultății de Drept din București cu o teză de licență despre *Evoluția proprietății rurale în România*. Devenit avocat în Baroul Ilfov, Gheorghe Tașcă va pleca la Paris pentru a își pregăti teza de doctorat *La question agraire. Commentaire critique de la législation rurale en Roumanie, Angleterre, Irlande, Allemagne* pe care și-o susține în 1907. Întors în țară, revine la meseria de avocat, e atras de politica înfăptuită de Take Ionescu și devine deputat în județul Tutova. Apropiat al lui Nicolae Iorga, prin anii 20 ai secolului trecut revista umoristică *Furnica*, nr 15 din 23 aprilie 1920 p. 11 îl prezintă ca pe secretarul general al Ministerului de Finanțe, autor al unei ingenioase măsuri de înființare a unor sanatorii pentru victimele RMS (Regiei Monopolului Statului), măsură „plagiată de la chinezi” http://dspace.bcucluj.ro/handle/123456789/66094. Personaj foarte apropiat al lui Nicolae Iorga, Gheorghe Tașcă este în permanență menționat în jurnalul lui Nicolae Iorga *Memorii Agonia regală și regența (1914-1944)* vol V, Bucureşti, Editura „Naţională" S. Ciornei, [1931?] și *Memorii Încercarea guvernării peste partide(1931-1932)* vol. VI , Bucureşti : Editura „Naţională" S. Ciornei, 1939.

O creațiune fericită a d-lui Tașcă secretarul general al ministerului de finanțe.

Văzînd că din pricina calității superioare a produselor Regiei, clientela se betejește și cei cari nu reușesc să moară, se lasă de patima tutunului, d. Tașcă a hotărît să înființeze sanatorii în care să se caute gratis victimele R.M.S.

Cu sistemul acesta, ministerul de finanțe își păstrează mușterii fără nici un sacrificiu—pentru că ordine sunt date ca, de la intrarea în spitale a bolnavilor și pînă la eșirea lor, produsele Regiei să-și întreiască prețul.

Măsura, foarte practică, e plagiată de la chinezi, unde Statul vinde afion și, pentru ca clientela să nu doarmă de la durere, tot el pune în comerț și antidotul acelei voluptoase otrăvi.

Profesorul G. Tașcă este autorul prefeței lucrării lui Mihai A. Antonescu *Regimul agrar român şi chestiunea optanţilor unguri* Bucureşti, Tipografia „România Nouă", 1928. http://dspace.bcucluj.ro/handle/123456789/82160 .

Despre familia lui Gheorghe Tașcă povestește în cartea sa, nepotullui, Andrei Filotti *De peste mări şi ţări Amintiri din viaţa diplomatică de odinioară* Prefață de Filip-Lucian Iorga Postfață de Mircea Filotti , Corint, București, 2020. Andrei Filotti este fiul Elisabetei Tașcă căsătorită cu Eugen Filotti, fiica lui Gheorghe Tașcă. Eugen Filotti, diplomat de carieră, fusese ambasador al României la Sofia, Budapesta în cea mai cruntă perioadă din istoria României, al Doilea Război Mondial. Viața acestor ramuri ale familiei autorului lucrării este descrisă detaliat, cu umor, cu inteligența și educația unui tânăr înzestrat cu multiple daruri. (Filotti, 2020: 5-7) Aceasta e imaginea păstrată de memorialistica descendenților despre Gheorghe Tașcă.

Ziarele vremii (Nicolae I. Antonovici în *Vocea Tutovei Foaie de propăşire şi educaţie naţională,* an 52 nr 3 1 iulie 1942, p. 3) din Bârlad subliniază dragostea pentru școală a tatălui lui Gheorghe Tașcă, care împreună cu fiul său, a clădit o școală în satul natal. *Cum a învăţat carte moş Gheorghe Taşcă din Bălăbăneşti* este consemnarea unei mărturii orale făcută de Gheorghe Tașcă, mărturie referitoare la o istorie a școlilor românești și la funcționarea și înființarea acestora:

„Ca o contribuţie la înjghebarea unui istoric de felul cum se învăța carte pe la 1860, adică înainte de înființarea şcoalelor publice, cât şi «în timpul când acestea s'au infiinţat, însemn aici amintirile lui moş Gheorghe Taşcă din Bălăbăneşti, în anul când împlinise 84 de ani. (Antonovici, 1942: 3)

Această mărturie orală are legătură cu setea de cunoaștere a celor care au frecventat școlile și, mai ales, cu pasiunea acestora de a studia și de a cerceta de mai târziu. Profesorul Gheorghe Tașcă este un exemplu de acest fel, iar articolul său despre *Japonia* explică cititorilor din România miracolul saltului Japoniei în modernitate, din perspectiva unei țări închise, tradiționaliste, conservatoare, care își valorifică excelent potențialul.

❖

Imaginea Japoniei este surpinsă în contextul în care această țară alături de celelalte țări ale Europei, a luat „parte foarte activă" „pentru pacificarea Chinei" (Tașcă, 1900: 1207). Autorul descrie această țară prin intermediul detaliilor geografice, fixând printre primii terminologia geografică denominativă despre tărâmul nipon în limba română:

„Japonia formézã spre résărit de China un imperiu cu o întindere de 382.000 km. p. și cu o populație de 43.000.000 locuitori. Ea coprinde ccl mal însemnat arhipelag al Asiei, compunéndu-se din 4 insule mari: Ieso, Nipon, Sikok și KiouSiou și aprópe 420 insule mici, formând doué grupe mai importante : Kourilele și Riou-Kiou. Japonia este împărțită în 10 regiuni, 46 departamente §i 653 cantóne. Coprinde 48 de orașe mari, 1133 orășele și 13.600 de sate, afară de Formosa." (Tașcă, 1900 : 1207)

Urmează descrierea solului insular, cu precizările referitoare la originea vulcanică a două treimi din suprafața arhipelagului nipon și la tipurile de climă care variază de la nord la sud în funcție de latitudine. Influența curenților oceanici („oiașivo -cel rece și curoșivo -cel cald") este consemnată de autor, cu minuțiozitatea unui navigator cunoscător al zonei, fapt ce ilustrează documentarea autorului din surse directe sau indirecte. Pentru un fiu de răzeș dornic de cunoaștere, așa cum era Gheorghe Tașcă, preocupat de economie politică și de științele economice (va obține un doctorat la Paris în 1910 cu teza *Les nouvelles reformes agraires en Roumanie*), desigur că era interesant cum o țară care are doar 14% teren arabil, un deficit de materii prime și un sol vulcanic mereu clătinat de unde seismice poate face curajosul salt de la feudalism, evitând și riscul de a deveni colonie a puterilor vremii din secolul ce va urma. Un împărat adolescent, al 122 pe tronul crizantemei devenea creatorul unei ere schimbând capitala imperiului său de la Kyoto, de unde era din 794, la Tokyo - capitala de est. Era Epoca Meiji (1868-1912). Epoca shogunatului lui Tokugawa se încheia din noiembrie 1867, epoca Edo apunea și o mulțime de reforme aveau să modernizeze Japonia pe baza celor cinci principii: toate problemele sunt reglementate prin dezbatere public; toate clasele sociale participă la administrarea treburilor statului; oamenilor de rând, nu mai puțin decât oficialilor civili și militari, li se va permite fiecare să-și urmeze propria chemare, astfel încât să nu existe nemulțumiri; toate legile trecutului feudal sunt abolite și se vor urma legile drepte ale naturii; cunoașterea va fi căutată în întreaga lume.

Geografia Japoniei, cu relieful, clima, poziționarea sunt descrise de autor cu precizia unui atlas:

„Douè din trei părți din suprafața insulelor este ocupată de munți de natură vulcanică. În insula Ieso este de însemnat muntele Tokatsi-Take în vîrful căruia se află vulcanul Itasibe. La miazădi acéstă insulă are porturile Hacodat și Matsmai. Clima arhipelagului japones este

temperată; cum însă insulele ocupă o mare întindere, temperatura lor merge micșorându-se de la sud spre nord.

Din causa a doué curente oceanice cari ating arhipelagul, este o mare deosebire de climă între insulele meridionale cele septentrionale. Curentul rece numit Oyasiro care atinge insulele Ieso și Kourile, produce geruri teribile, pe când curentul cald numit Kouro-Sivo udând cóstele meridionale și orientale ale insulelor produce călduri fórte mari." (Tașcă, 1900: 1207)

Abolirea sistemului han, adică trecerea proprietăților cavalerilor feudali (大名 daimyo) în proprietatea împăratului și înlocuirea sistemului feudal cu cel al prefecturilor, avea să acrediteze în Japonia fiscalitatea asupra terenurilor agricole, avea să îi transforme pe vechii seniori feudali în funcționari ai statului, având o oarecare independență financiară și fără drept de moștenire ereditară a funcției lor.

„Deși pämînturile cultivabile sînt puține în .Iapohia, totuși prin hărnicia locuitorilor, agricultura și creșcerea vitelor este destul de însemnată, așà se cultivă: orez, tutun, sfecle, orz, meiu, bumbac, trestie de zahär și o mare mulțime de arbori fructiferi.

Cóstele munților sînt acoperite cu pășuni bogate numite hara și cu diverși copaci ca: stejari, frasini, tei, etc. Ca minerale sînt : argint, cupru, fier, petrol, puciósă, cărbunl de pämînt, etc." (Tașcă, 1900: 1207, 1208)

Tokyo, fostul orășel de pescari, care din 1603, în epoca Edo devenise sediul șogunatului Tokugawa, a devenit în timpul restaurației Meiji din 1868 capitala de est, în locul vechii capitale imperiale, Kyoto. Cum împăratul japonez al epocii Meiji se născuse în acest oraș (Edo sau Yedo cum precizează Gheorghe Tașcă), relocarea capitalei imperiale a fost o coincidență fericită. Mutsuhito (睦仁, 3 XI 1852 – 30 VII 1912) și împărăteasa Dowager Shōken (昭憲皇太后, *Shōken-kōtaigō*, 9 V 1849–9 IV 1914), născută Masako Ichijō (一条勝子, *Ichijō Masako*), (cunoscută și ca împărăteasa Shōken, fondatoare a crucii roșii japoneze) s-au căsătorit pe 11 I 1869, când împărăteasa a primit numele de Haruko (美子), datorită obiceiului imperial dar și al frumuseții și tinereții sale. Gheorghe Tașcă nu consemnează schimbarea datei de naștere a împărătesei în favoarea oficierii căsătoriei în urma căreia va primi, pentru prima dată în istoria Japoniei, denumirea de împărătească consoartă. Pentru a își păstra unitatea, Japonia a dezvoltat o ideologie civică centrată în jurul împăratului. Chiar dacă acesta avea puțină putere politică, el era simbolul continuității culturale și istorice și era capul religios shintoist al Japoniei. Prin asocierea acestei religii cu linia imperială, monarhia japoneză este cea mai veche din lume, în conexiune cu timpurile legendare și un puternic simbol al vechimii unității naționale.

În privința religiilor din Japonia, în epoca Meiji o seamă de temple budiste au fost distruse și o seamă de temple shintoiste au fost construite. Autorul român precizează:

„Capitala Imperiului Japoniei este Tokio port la golful cu acelaș nume, în partea de rèsărit a insulel Nipon, avénd o populațiune de aprópe 1.500.000 locuitori; alte orașe mal principale sînt: Yokohama, Nagoya, Tottori, Matsuye, Hymedzi, Sapporo, Osaka, Kioto, Kobe, etc.

În Japonia monarhia este ereditară și constituțională ca și în România. Impăratulul i se dă numele de Mikado care ar însemnà strălucitul.

Actualul împérat al Japoniei se numește Mutsuhito, născut la 1852 în orașul Yedo.

Împérătésa se numește Haru-Ko (împérătésa primăvară) și este născută în anul 1850 din una din cele mai strălucite familii japoneze.

Din punct de vedere religios, în Japonia sînt douè religiuni: una zisă națională, schintô, sau adorarea ómenilor mari japonezi cu timpul deifcați și budismul." (Tașcă, 1900:1208)

În legendele europene diplomația japoneză a intrat prin numeroasele relatări de presă ale reacțiilor reprezentanților săi. Un astfel de exemplu ne va oferi și Gheorghe Tașcă în articolul său. În perioada 1871-1873 reprezentanți ai elitei intelectuale japoneze formată din savanți și oficiali ai statului au constituit ceea ce s-a numit Ambasada sau Misiunea Iwakura (

岩倉使節団, Iwakura Shisetsudan), o călătorie diplomatică de documentare realizată în Europa și Statele Unite. După o lungă perioadă de izolare față de lume, ea a fost urmată de numeroase alte vizite ale unor personalități care, călătorind, au adus în țara lor tot ceea ce era în interesul modernizării acestui stat feudal prin arderea etapelor istorice. Japonia a angajat consilieri europeni pentru doi sau trei ani, fără dreptul de a se stabili în Japonia, încă din perioada shogunatului:de exemplu diplomatul german Philipp Franz von Siebold, inginerul naval olandez Hendrik Hardes pentru Arsenalul de la Nagasaki și pe Willem Johan Cornelis, Ridde Huijssen van Kattendijke pentru Centrul de Instruire Navală de la Nagasaki, pe inginerul naval francez François Léonce Verny pentru Arsenalul Naval de la Yokosuka și pe inginerul britanic Richard Henry Brunton. Multe denumiri ale orașelor asiatice (coreene) sunt redate cu ajutorul pronunției japoneze și ca atare sunt redate fonetic de către autor, anticipând viitoarele intervenții japoneze prin adverbul cu sens temporal în construcții negative „încă" cu înțelesul de deocamdată, adică pentru moment, în mod provizoriu, sugerând intențiile viitoare.

„Japonezii sînt deștepți, veseli, bravi, dar mai cu deosebire patrioți. Femeea japonezä este scurtă de talie, dar fórte drăguță și plăcută.

Iacă o pildă de deșteptăciunea Japonezilor. Se întâmplase cu puțin înainte de exposiția de la 1867. Sosise la Paris o deputăție japoneză, ca să confereze cu guvernul frances în chestia unor poduri. Vorba era de reciprocitate: Francia să deschidä pentru comerciul japonez trei porturi ale sale. Iar Japonia încă să deschidă Franciei trei porturi japoneze. Pertractările aú decurs în mod fórte prevenitor.

-Alegeți mal întâi dintre dumneavoastră, aú dzis Japonezii iar noi vom alege ulterior.

Ministerul de externe al Franciel a designat trei porturi: Yokohama, Jeddo și Ilan -Jang.

Delegații japonezi n'au dzis nimic, ci luând ad notam alegerea au plecat acasă. Puțin după aceea ministerul de externe a primit însciințere din Japonia, că alegerea a fost acceptatä, în schimb însă Japonia și-a ales porturile Havre, Marseille și Southampton. Diplomații francezi au rîs mult de acéstă alegere și au clarificat pe consulul japonez că Southampton e port englez, Francia n'are nici un drept asupra lui.

- Scim fórte bine, a rèspuns consulul, -- dar Han-fang încă e port strein, în Corea, și Japonia încă n'are drept asupra lui." (Tașcă, 1900: 1208)

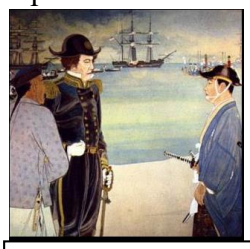

Sursa: Library of Congress
https://www.loc.gov/photos/?q=japanese+meiji+stamps

De îndată ce Japonia a văzut ceea ce s-a întâmplat în China în Primul război anglo-chinez sau Primul război al opiului (1839-1842), japonezii au trăit cu spaima că barbarii occidentali nu se vor opri la China și inuiția lor a fost corectă. Când președintele american Millard Fillmore a dorit deschiderea comerțului cu Japonia și l-a trimis pe comandorul Perry împreună cu patru nave de război, japonezii nu mai văzuseră în viața lor nave de război negre cu aburi. Pentru a-i copleși, americanii au instalat o linie telegrafică între palatul imperial și nava amiralului Perry, au instalat o linie ferată care să asigure transportul în port și le-au oferit japonezilor în dar, dar japonezii nu au fost impresionați de darurile troiene și au fost prudenți. Câteva luni mai târziu, amiralul Perry a adus cu sine toată flota Pacificului. Japonezii au priceput mesajul și au înțeles ce trebuie să facă în viitor, prentu că în prezent nici măcar nu se puteau apăra și nici nu se mai puteau izola, pentru că riscau să intre în război. Astfel s-au deschis două porturi japoneze, americanii au obținut taxe mici de import,

Sursa: Library of Congress
https://www.loc.gov/photos/?q=japanese+meiji+stamps

dar japonezii nu au uitat în ce condiții umilitoare au încheiat aceste tratate și au înțeles că trebuie să învețe de la occidentali să își depășească magistrul.

Obiectivele împăratului erau pe de o parte industrializarea Japoniei și, pe de alta, impunerea forței imperiale și anihilarea forței daimyo, shogunilor și samurailor. Elita japoneză a început să se instruiască în spirit occidental, aducând toate cuceririle științifice, tehnice, militare în Japonia. În ideea de a combina valorile japoneze cu tehnologia occidentală s-a adoptat sistemul metric occidental și calendarul. Pentru a porni industria, statul a înființat mici fabrici, pe care familiile înstărite le-au preluat și dezvoltat. În acest fel au luat naștere firmele Kawasaki sau Mitsubishi, cunoscute bine astăzi.

Rapida modernizare a Japoniei avea nevoie de infrastructură și de specialiști. Ca urmare învățământul și armata țării sunt foarte bine puse la punct. Japonia avea să devină una dintre țările cu cele mai educate populații din lume, dar acest lucru se aplica în special bărbaților. Emanciparea femeilor occidentale contrazicea conservatorismul japonez. În esență, populația era convinsă de faptul că o generație de sacrificu trebuie să existe pentru modernizarea Japoniei.

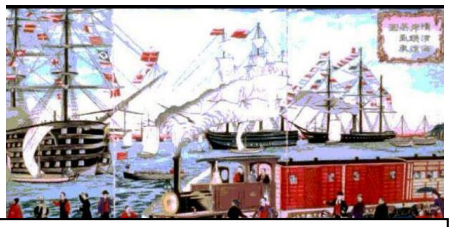

Sursa: Library of Congress
https://www.loc.gov/photos/?q=japanese+meiji+stamps

Insuficient de atractivă pentru marile puteri imperialiste ale momentului, pentru că nu avea cine știe ce resurse, Japonia reușește să scape de colonizare și să capete ajutoare de la țările occidentale. În acest fel ea se dezvoltă și reușește să comercializeze produse de bună calitate și ieftine, devenind o țară emergentă în comerțul internațional. Creșterea economică va atrage și dezvoltarea militară a acestei muncitoare națiuni cu șefi ambițioși, incoruptibili, abili și inteligenți, țară care, în scurt timp, se afirmă pe câmpul de luptă cu victorii contra unor mari puteri regionale: criza din 1882 din Coreea, ocuparea Seulului în 1894, Primul Război Sino-Japonez 25 iulie 1894 - 17 aprilie 1895. Dotată și instruită de occidentali, armata imperială japoneză a reînviat spiritul militar al samurailor, clătinând echilibrul regional asiatic prin pretenții militare de superputere, prin admirația pentru spiritul de disciplină militară germană, care o va face de temut în anii ’30. Cum autoritatea lorzilor feudali - daimyo și a armatelor de samurai ale domeniului fuseseră dizolvate, armata națională japoneză va fi înființată în 1872 cu obligativitatea unui stagiu militar de 3 ani. Schimbarea vestimentației militare și mai ales schimbarea portului samurailor și a ținutei tunsorii marchează occidentalizarea de suprafață, care îmbracă vechile trăsături războinice și curajoase ale neamului. Gheoghe Tașcă consemnează clar date edificatoare pentru ilustrare:

„Din punct de vedere al instrucțiunii acéstá Țará póte fi pusă aláturi cu multe din țările europene așa: are o universitate cu 6 facultăți; două școli normale superióre pentru băeti și fete, o școlá superióré de comerciü, o școlé de mine, mai multe academii navale și militare, conservatoria, Școlă de bele arte un numèr fórte mare de școli primare urbane si rurale.

Armata este fórte bine organisată; în 1896 ea coprindeà 75 generali, 8 asimilați gradului de general, 668 oficeri superiori, 155 asimilați, 3.393 oifceri, 1 416 asimilați, 10.500 sub-oficeri 105.000 soldați în casărmi. Marina de rèsboiü coprindeà în 1897 după rèsboiul cu China, 47 vapóre cuirasate cu 169 tunuri obicinuite și 433 tunuri cu tragere repede cum și 28 torpilóre. Aceste date sînt însá dejà întrecute, căci în ultimii ani Japonia a cheltuit sume enorme pentru flota sa. Efectivul armatei de mare în 1897 era de aprópe 10.000 de ómeni, din cari 8.000 marinari și un stat major de 19 amirali, 6 asimilați; 241 oficeri superiori, 148 asimilați, 280 oficeri, 347 de asimilați.” (Tașcă, 1900: 1209)

Industrializarea Japoniei din epoca Meiji, practicarea unei agriculturi cu mijloace avansate a propulsat-o în rândul țărilor celor mai prospere, cu un potențial economic incredibil

față de perioada shogunatului. Expansiunea sistemului financiar a fost în măsură să transforme Japonia până la începutul Primului Război Mondial într-una dintre cele mai puternice forțe militare regionale.

Sofisticarea Japoniei din punct de vedere financiar s-a făcut prin *Noua lege monetară* din 1871, care a introdus sistemul monetar modern al Japoniei, yenul fiind definit ca 1,5 g (0,048 uncii troy) de aur sau 24,26 g (0,780 uncii troy) de argint și împărțit zecimal în 100 sen sau 1.000 rin. Yenul a înlocuit monedele anterioare Tokugawa, precum și diferitele monede de hârtie (hansatsu) emise feudali de feudali (fiefuri). Banca Japoniei a fost fondată în 1882 și a primit monopolul asupra controlului ofertei de bani. Gheorghe Tașcă consemnează cursul yenului în august 1900 prin comparație cu leul:

Yen de argint din 1901: 26, 96 g Ag pur; 50 Yeni din 1870; Rin de bronz din 1873 sursa: Japanese yen -

„Moneda japonezä este yen = 5 lei și sen = 5 bani ; yenul e de aur și de argint, cel de argint valorézé numai 2 lei 50 b. Sînt asemenea bani de nikel valorând 5 sen, și hârtie moneda care se fabrică chiar în Tokio.

La 31 Martie 1899 circulația metalică se ridicà la:
21.531 000 yen în aur.
51.000.000 » » argint.
17.268.000 monede de nichel și aramă.

89.799.000 total.

Circulația fiduciară era de 192.740.000 yen în bilete, din care 187 milióne a băncii Japoniei. În afară de acestea stau în casele statului sumele necesare pentru plata la vedere a hârtiei monete emise de banca Japoniei. Budgetul veniturilor pe 1899 -1900 coprinde:

Venituri ordinare . . Yen 178.559.000
» extraordinare » 68.394.000

Total 246.953.000
Iacă tabloul principalelor venituri ordinare:
Din impositul fonciar . Yen 45.874.000
asupra bèuturilor » 49.227.000
» tase de consumație asupra altor obiecte .. . . . . » 15.706.000” (Tașcă, 1900: 1209)

„Vămile. Yen 16.716.000
Timbre. » 10.058.000
Exploatațiile industriale ale Statului . » 37.656.000
Principalele venituri extraordinare sînt:
Indemnitatea de résboiri de la China Yen 31.818.000
Împrumuturi publice 24.667.000
Diverse . = 12.000.000
Budgetul cheltuelilor coprinde :
Cheltueli ordinare . . . Yen 140.963.000
» extraordinare » 105.489.001
Total 246.452.000

Lista civilă a împératului Japoniei 3.000.000. Armata iea 37.000.000 cheltueli ordinare, $18^{1}/_{2}$ milióne cheltueli extraordinare sau în lei 140 milióne; pentru marină se cheltuesce 15 pînă la 30 milióne yen anual sau în lei 168 milióne.” (Tașcă, 1900: 1210)

Presa japoneză exista încă din veacul al XVII-lea sub forma unor foi volante vândute spre a fi citite *yomiuri* (読売) sau sub forma unor tipărituri gen afiș cu titluri de o șchoapă sau chiar desene sugestive, kawaraban (瓦版). Au urmat ziare publicate pentru străini (americani și olandezi) conținând știri externe, iar primul ziar japonez *Yokohama Mainichi Shinbun* (横浜毎日新聞) a fost tipărit în 1871.

Cu timpul, aceste ziare mari de știri au început să reprezinte interesele unor partide politice și principalii cititori ai acestui ziar erau samuraii. Existau și ziare mai mici, pentru oameni obișnuiți, cu interese diverse. Japonia reușește să aibă un public cititor de gazete foarte divers, semn că unificarea Japoniei s-a produs și prin intermediul presei, care a stimulat accesul la civilizație și care a urmărit ca japonezii să fie tratați de pe picior de egalitate de către celelalte state occidentale, fapt care, în cele din urmă se va și întâmpla, după decenii de discriminare în occident.

„În ce privesce presa, Japonia nu sta mai pe jos. După *Gazeta Oficială* numărul total al jurnalelor revistelor la finele anului 1899 era de 1675; din cari 362 sînt pentru sciri, 25 de drept economie politici, 100 religióse, 315 de educație și romane, 75 de medicină, 200 de comerciri, agricultura și industrie și 30 pentru scirile oficiale. Numai în Tokio sînt peste 250 reviste și jurnale. Printre reviste și jurnale putem însemnà: *Revista franceză a Japoniei, Gazeta Japoniei, Japon Directory, Japon Herlad, Japon Mail* și altele. Musica, danțul și teatrul sînt plăcerile de căpetenie ale celor mari ca celor mici. (Tașcă, 1900: 1210)

❖

În 1912, la moartea împăratului (conducător, administrator luminos, Meiji: 明治) Japonia era o țară centralizată, birocratică, cu o constituție și un parlament ales, cu un sistem de comunicații și de transport foarte bine dezvoltat, cu o populație foarte educată eliberată de obiceiurile feudale și de restricțiile de clasă, o țară industrializată cu cele mai noi tehnologii, o țară având o armată și o flotă puternică care o transforma în putere regională asiatică.

Gheorghe Tașcă consemnează datele din anuarele statistice și concluzionează că, practic, în mai puțin de jumătate de secol, în 44 de ani Japonia trecuse în rândul marilor neamuri civilizate. România nu avea încă la 1900 ambasadă în Japonia. În 1902 ambasadorul japonez din Budapesta are inițiativa creării unei ambasade la București și la Tokyo, dar acest lucru se va înfătui abia în 1917, când Nicolae Xenopol pleacă spre Tokyo spre a prelua funcția de ambasador.Călătorind mai bine de o lună de zile, îmbolnăvindu-se și decedând abia după război se va deschide prima ambasadă română la Tokyo, după vizita unor generali japonezi și omagierea eroului de la Mărășești, generalul Ieremia Grigorescu în 1917, după vizita prințului Carol în 1920, când în 1921 ministru plenipotențiar la Tokyo e Edgar Mavrocordat, iar la 12 martie 1922 se stabilește legația Imperiului Japonez la București. Gheorghe Tașcă era ferm convins când scria acest articol în 1900 că Japonia, Imperiul Soarelui Răsare e o forță cu neputință de ignorat pe scena politică și economică internațională.

„Am dat aceste însemnări pentru a se vedó mai lămurit starea de înaintare a acestui imperiù asiatic, despre care a început să se vorbéscă de câțiva ani și care are chiar astăzi un rol dintre cele mai principale în răsboiul Chino-European.

Japonia este o țară atrăgătóre prin frumósele ei priveliști, prin îmbrăcămintea locuitorilor cu stofe strălucitúre, prin casele de bambu, prin frumusețea naturei prin faptul că acest popor a primit și a desvoltat civilisația occidentului. Ca țară industrială, pe lângă vechile el industrii ca: fabricarea lacului, a hârtiei, a porțelanurilor, a țeseturilor de bumbac mătase, își construesc singuri nävi de răsboiri și de comerciri, telegrafe, telefóne, drumuri de fier, fabrici de zahär, de sticlä și de tot felul de mașinării întâlnesci pretutindeni. Acéstă (Tașcă, 1900: 1210) industrie înfloritóre ajutată de o marină îndestulatóre, porturi bune și numeróse, căi ordinare și ferate, bine întreținute, pune Japonia în legătura cu tóte statele mari civilisate și face ca cuvîntul ei să aibă greutate în sfaturile diplomaților.” (Tașcă, 1900: 1211)

BIBLIOGRAPHY

- Tașcă, G Pop (1900) *Albina*: *Revistă enciclopedică populară*, 03, nr. 45-46, 6-13 august 1900, p. 1207-1211 (Digitool Viewer (bibmet.ro) consultat la data de 1 09 2023).
- Samurianu, Gheorghe P., *Cronica bisericească* în *Biserica Orthodoxă Română Revistă periodică ecleziastică,* an XI, nr 11, ferbuaire 1888, Tipografia Cărților Bisericești, București, p. 1010-1011, 1016 (Digitool Viewer (bibmet.ro) consultat la data de 1 09 2023).
- *Primul jurnal misionar al cuviosului Anatolie Tihai, un apostol român pe ogorul ortodoxiei japoneze* (*ルーマニアの使徒アナトリエ ・ティハイの使徒日記第一宣教師 日本の正教会の分野で*), Ed. Episcopiei de Bălți, Chișinău, 2018. 112 p.